

نگاهی به اقدامات و ابتکارات شهرداری تهران در زمینه مدیریت بحران

۵۵؟ - شناسایی و ارزیابی مخاطرات زمین لرزه در مناطق شهری

۹۵ نگاه به مدیریت بحران در تهران

۶۹ - نقش مدیریت بحران در توسعه پایدار

۶۹ استفاده از تجارب جهانی

۷۹ همکاری با شوراهای محلی و شهرداریها

۷۷ مطالعات مقدماتی

۵۷ آغاز کار: جلب مشارکت با کتبات

۹۸ تجربه‌ی بروجرد

۱۶۵ تجربه‌ی اجرای طرح مقابله‌سازی در برانک و هفت‌پنجر

فهرست

۷۶ درس‌های تجربه‌ی برانک

۵۰۱ قاجعه و خطر زمین‌لرزه: کشف دوباره‌ی بُعد محلی در آستانبول

۷۰۱ نقشه‌ی راه توسعه پایدار

پیش‌گفتار

۹ نقشه‌ی راه توسعه پایدار

۱۱۱ در آمد

زمین‌لرزه و علل مرگباری آن در ایران

۵۱۱ خطر زمین‌لرزه

۵۱۱ شناسایی مخاطرات

۱۷ دولت و بحران زمین‌لرزه در ایران / نوشته‌ی اعظم خاتم

۱۸ علل بلاخیزی زمین‌لرزه در ایران: تفاسیر متناقض

۲۲ حکومت‌مندی و مصائب جمعی

۲۵ مداخله‌ی دولت: سیاست امداد و ترسیم اکولوژی ترس

۳۰ قدمت بنا، توجیهی عمومی برای مرگ‌باری زمین‌لرزه

۳۲ غفلت مردم و عوامل آن: پیش‌داوری جامعه‌شناسانه

۳۵ تعلیق نظارت بر ایمنی: دولت و فساد در حرفه‌ی ساختمان

۳۸ «نخچه» گرای و دل‌مشغولی‌های متخصصان دولتی

۴۱ اقتصاد سیاسی شهر و طرح‌های نوسازی شهری

۳۷۱ - تجربه‌ی مدیریت بحران در تهران

۴۵ زمین‌لرزه و مسئولیت‌های ما / نوشته‌ی خسرو زرتاب

۴۶ ویژگی‌های ساختار ساختمانی و خطرات زمین‌لرزه

۵۲ نگاه مردم به زمین‌لرزه

نگاهی به اقدامات و ابتکارات محلی در ترکیه و ایران

- نگاهی به تجربه‌ی بریانک و هفت‌چنار: مقاوم‌سازی ساختمان‌ها در تهران ۱۵۷
 نوشته‌ی گیتی اعتماد
- ۱۵۸ شکل‌گیری ابتکار در یک نهاد غیردولتی
 ۱۵۹ استفاده از تجارب جهانی
 ۱۶۰ همکاری با شورایی‌ها و شهرداری
 ۱۶۱ مطالعات مقدماتی
 ۱۶۲ آغاز کار: جلب مشارکت ساکنان
 ۱۶۴ تجربه‌ی بروجرد
 ۱۶۵ نحوه‌ی اجرای طرح مقاوم‌سازی در بریانک و هفت‌چنار
 ۱۶۷ درس‌های تجربه‌ی بریانک و هفت‌چنار
- فاجعه و خطر زمین لرزه: کشف دوباره‌ی بُعد محلی در استانبول ۱۶۹
 نوشته‌ی ژان فرانسوا پروز / ترجمه‌ی مینا سعیدی و زهرا زهرایی
- ۱۶۹ پیش‌گفتار مترجمان
 ۱۷۱ درآمد
 ۱۷۲ خطر زمین لرزه: تولد یک سیاست شهری جدید در ابعاد محلی
 ۱۷۳ شناخت بهتر ویژگی‌ها و استفاده از منابع و توانایی‌های محلی
 ۱۷۶ محله: مفیدترین مقیاس برای مدیریت بحران
 ۱۷۶ محله به عنوان «کوچک‌ترین دارای مشترک یک شهر»
 ۱۷۷ مقیاس همسایگی
 ۱۷۷ مقیاس محله: احیای یک نهاد فراموش شده
 ۱۷۹ شهرداری منطقه، شهرداری مرکز و فرمان‌داری کل
 از هم‌وطن تا هم‌شهری: پیدایش یک گفتار سیاسی در مقیاس محله
 ۱۸۳ دموکراسی بدون همکاری محلی وجود ندارد
 ۱۸۵ موانع و محدودیت‌های نوسازی محلی
 ۱۸۸ مسیرهای مذهب‌مدار، مشتری‌مدار یا تجارت‌مدار
 ۱۹۰ هم‌شهری کسی نیست که بخواهد...
 ۱۹۱ نتیجه‌گیری
 ۱۹۳ پیوست ۱: زمین لرزه‌های بزرگ دنیا با تلفات بیش از هزار نفر از ۱۹۵۰
 ۱۹۶ پیوست ۲: ویرانی‌های زمین لرزه به روایت تصویر

- ۵۳ نقش متخصصان در مرحله‌ی پیش‌گیری
 ۵۵ آیا مقاوم‌سازی ساختمان‌های موجود برای کاهش تلفات امکان‌پذیر است؟
 ۵۶ دولت و مدیریت عملیات امداد در زمین لرزه: درس‌های زمین لرزه‌ی بم
- ۶۳ بافت‌های فرسوده‌ی تهران و بیم بدآمد زمین لرزه / نوشته‌ی فریبرز رئیس‌دانا
 ۶۳ احتمال رخداد زمین لرزه در تهران
 ۶۷ آیا زمین لرزه تنها یک بدآمد طبیعی است؟
 ۷۲ نتایج وقوع احتمالی زمین لرزه در تهران
 ۷۵ کوته‌نوشته‌ای درباره‌ی بافت‌های فرسوده‌ی تهران
 ۸۶ راهبردها و سیاست‌های پیشنهادی
- ۹۷ فرهنگ فاجعه یا فاجعه‌ی فرهنگ / نوشته‌ی پرویز اجلائی
 ۱۰۵ عقلانیت و «بی‌خیالی»
 ۱۰۷ عوامل مؤثر بر بی‌خیالی
 ۱۱۳ کلام آخر
- ۱۱۵ مدارس خطرآفرین / نوشته‌ی شیرزاد عبداللهی
 ۱۱۵ مقدمه
 ۱۱۶ تأمین بودجه‌ی نوسازی و مقاوم‌سازی
 ۱۱۶ شناسایی مدارس فرسوده: سقف کدام مدرسه لرزان است؟
 ۱۱۹ بودجه‌ای برای ساخت مدارس یا نوسازی
 ۱۲۱ مدارس در حال نوسازی کجا هستند؟
 ۱۲۳ بوروکراسی و مقاوم‌سازی
- ۱۲۷ شهرسازی و کاهش آسیب‌پذیری شهرها در برابر زمین لرزه / نوشته‌ی مجید روستا
 ۱۲۸ نگاهی به وضعیت لرزه‌خیزی شهرهای کشور
 ۱۳۰ برنامه‌های توسعه و مقاوم‌سازی شهرها در برابر سوانح طبیعی
 ۱۳۲ مخاطرات زمین لرزه در بافت‌های فرسوده و سکونت‌گاه‌های غیررسمی
 ۱۳۵ ساختمان‌های غیرمقاوم
 ۱۳۶ ساختارها و عناصر شهری و آسیب‌پذیری شهر در برابر زمین لرزه
 ۱۵۱ شاخص آسیب‌پذیری مکان در برنامه‌های توسعه‌ی شهری

پیش‌گفتار

این کتاب کوششی است برای فهم و پاسخ‌دهی به این پرسش که علل تداوم مرگ‌باری زمین‌لرزه در ایران در طول دهه‌های اخیر چیست. به شهادت اطلاعات در دسترس از تلفات زمین‌لرزه‌های شدید در جهان طی پنجاه سال گذشته، ایران هم‌چنان در زمره‌ی کشورهای است که لرزش زمین در آن پی‌آمدهای مرگ‌باری دارد، در حالی که امروزه این مخاطرات در بسیاری از کشورهای سانحه‌خیز جهان کنترل شده است (نک. پیوست ۱ انتهای کتاب). با آن‌که در طول نیم قرن گذشته، با توسعه‌ی دانش زمین‌شناسی و درک گستردگی پهنه‌های خطرخیز در کشور، به تدریج نقطه‌ی ثقل سیاست رسمی از شناسایی پهنه‌های پرخطر و اجتناب از آن‌ها، به موضوع مقاومت‌سازی محیط و ابنیه معطوف گشت، اما وقوع زمین‌لرزه‌ی بم در دی ماه ۱۳۸۲ و کشته شدن حدود چهل هزار نفر از جمعیت ۹۰ هزار نفری این شهر، بار دیگر ابعاد فاجعه‌بار زمین‌لرزه را در ایران آشکار ساخت. اندک زمانی پس از زمین‌لرزه‌ی بم، زمین‌لرزه‌ی مشابهی، در شهر سانفرانسیسکو ایالات متحده تنها یک کشته به جای گذاشت.

با مدرنیزاسیون کشور، مرگ‌باری زمین‌لرزه در ایران نه تنها کاهش نیافت